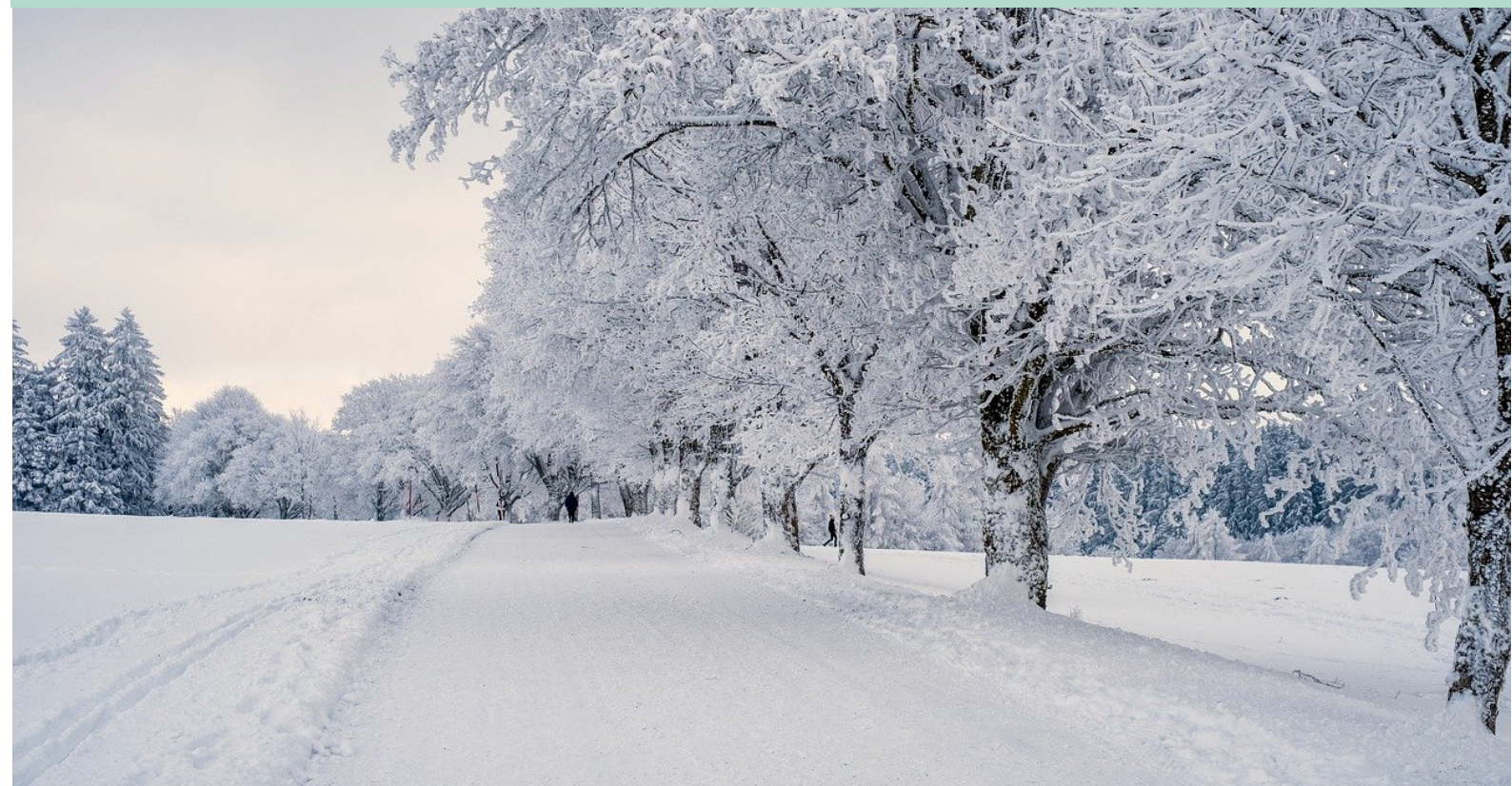

Nyhetsbrev nr. 6/2024

Norsk forskningsnettverk for helsekompetanse

Kjære HELINOR-medlemmer

Med nettverket vårt ønsker vi å stimulere til økt kunnskap om helsekompetanse, kjennskap til nasjonal og internasjonal forskning og nettverksbygging forskere imellom. Fra oppstarten i 2021 til november 2024 har HELINOR fått 149 medlemmer fra hele Norge. Nettverket representerer et stort mangfold av faggrupper innen helse, kommunikasjon, pedagogikk, sosialt arbeid, lingvistikk, antropologi, økonomi, teknologi, informatikk, og sosiologi, for å nevne noen.

Årets nettverksmøte ble avholdt i Trondheim i helsekompetanse-måneden, oktober. I år feiret vi blant annet den første norske fagboka i helsekompetanse «Helsekompetanse – Teori, forskning og praksis». Takk til Fagbokforlaget som bidro med kake! Vi takker også for spennende innlegg fra inviterte foredragsholdere og for 13 abstrakt-presentasjoner. Neste år møtes vi igjen i Oslo. Har du noen ønsker om tema for neste nettverksmøte eller ideer til foredragsholdere, ta kontakt med Kari Gire Dahl.

HELINOR-styret ønsker å takke for et fint år, og ønsker alle en god jul!

Med vennlig hilsen, HELINOR-styret

Styret oktober 2024-oktober 2025

For denne perioden består styret av følgende personer:

Leder: Kari Gire Dahl (Postdoktor, OUS)

Nestleder: Kristin Haraldstad (Professor, UiA)

Nyhetsbrev: Kirsti Riiser (Professor, OsloMet)

PR/SoMe: Kristine Moksnes Bratland (PhD-kandidat, UiT)

Øvrige styremedlemmer: Gunhild Brørs (1. amanuensis, NTNU), Torunn Nøst (1. amanuensis, NTNU), Kristine M. Bratland (PhD-stipendiat, UiT), Hanne Sjøberg Finbråten (1. amanuensis, HINN), Helge Skirbekk (Professor, OsloMet), Christopher Le (Seniorrådgiver, Helsedir.), Ingvild Badhwar Valen-Senstad (1. amanuensis, UIO), Ann Kristin Sandsbakk Austarheim (PhD-kandidat, OsloMet/Haukeland Universitetssykehus), Kjersti J-Ø. Fløtten (Spesialrådgiver, Ahus)

HELINOR i sosiale medier

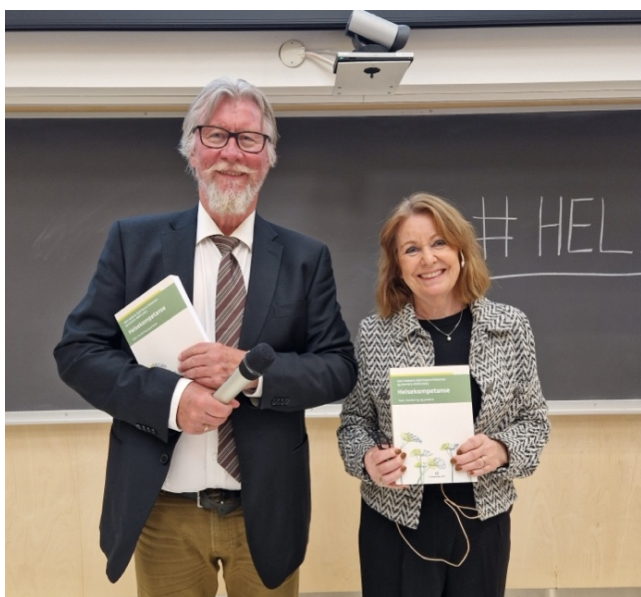
Du finner oss i en Facebook-gruppe [her](#). Meld deg inn for å få eller legge ut oppdateringer av relevans for nettverket!

På X/Twitter finner du oss [her](#). Tagg oss gjerne dersom du f.eks. publiserer artikler, kronikker eller deltar på konferanser som omhandler helsekompetanse.

Redaksjonen ønsker saker til det neste nyhetsbrevet som kommer våren 2025. Ønsker du å presentere forskningen din eller referere fra et helsekompetansearrangement du har deltatt på? Send tekst (maks 300 ord) til styreleder Kari (dahkar@ous-hf.no)

NETTVERKSSAMLING HELINOR 2025

Neste nettverkssamling er planlagt **20. – 21. oktober 2025**, i Oslo. Hold av datoene allerede nå!

Feiring av boken «Helsekompetanse. Teori, forskning og praksis» på HELINORs nettverkssamling 2024. Her er to av redaktørene: Kjell Sverre Pettersen og Sølvi Helseth

Gunhild Brørs (foran til høyre) var leder av HELINOR-styret i 2024 og gjorde en glimrende jobb med å arrangere nettverkssamling på St.Olav/NTNU oktober 2024.

REFERAT FRA KONFERANSE

Rotterdam 2024: The 2nd Global Health Literacy Summit – Health Literacy for people and planet

Kjersti J-Ø. Fløtten (Ahus)

Katrine Sørensen og Orkan Okan åpner konferansen.

Den 19.-20. september kunne Kristine Sørensen som president i IHLA ønske velkommen til 2nd Global Health Literacy Summit. Konferansen ble holdt i Rotterdam, Nederland. Dette var første gang konferansen kunne avholdes fysisk, noe arrangørene fremhevet som en stor glede. Betydningen av å møtes og få lære av hverandres ulike perspektiver og tilnærminger ble poengtert gjennom dagene.

Programmet bød på variert innhold av presentasjoner i plenum, paralleller, workshops, postere, og sesjoner. Tema som ble tatt opp var digital helsekompetanse og KI, helsekompetansevennlige systemer og organisasjoner, planeten vår og helsekompetanse, helsekompetente lokalsamfunn og sosial inkludering. På programmet var innledere som blant annet Ilona Kickbusch, Karen Komondor og Richard Osborne.

Cindy Brach mottok Andrew Pleasant Award for Outstanding Lifetime Service to the Health Literacy Community under åpningen av konferansen. I sitt innlegg oppfordret hun: «Be curious about the world. Always ask the hard questions and highlight the elephant in the room»

Det var med seks deltakere med fra Norge.

Forskernettverket i helsekompetanse ved OsloMet

Vi er mange som forsker på og underviser i helsekompetanse i Oslo-regionen. På nettverksmøtene våre i Pilestredet diskuterer vi mange ulike tema knyttet til helsekompetanse, som:

- Helsekompetanse i undervisning
- Helsekompetanse og kommunikasjon
- Helsekompetanse blant grupper med innvandrerbakgrunn
- Kritisk helsekompetanse
- PROMs
- Helsekompetanse og innovasjon

Hvis du er interessert i å være med på våre møter, så send en e-post til:

helge.skirbekk@oslomet.no

Lenke til OsloMet-nettverkets nettside finner du her ([lenke](#)).

OSLOMET

REFERAT FRA KONFERANSE

Lisboa 2024: The 17th European Public Health Conference - Sailing the waves of European public health: exploring a sea of innovation

Kirsti Riiser (OsloMet/FHI)

Det var en stor gruppe forskere fra Norge som dro til Lisboa for å delta på den europeiske folkehelsekonferansen 13.-15. november. Konferansen foregikk på kongresssenteret sentralt i Lisboa og var fullbooket med hele tre tusen deltakere.

Programmet inkluderte plenaries, parallellsensjoner, workshops, round table diskusjoner, petcha kutchas og posterpresentasjoner. Alle som i forkant hadde meldt sin interesse for temaet helsekompetanse, tok før konferansen en pdf fra EUPHA Health Literacy section med oversikt over alle aktiviteter som inkluderte helsekompetanse. Dette gjorde det enklere å navigere blant de enormt mange presentasjonene.

Round Table-diskusjon om helsekompetanse og KI

Flere av HELINORs medlemmer presenterte fra forskningen sin eller var engasjert i diskusjoner. Hanne Sjøberg Finbråten deltok i en sensjon med temaet *Organizational health literacy in hospitals and primary health care - developing innovative tools* og en Petcha Kucha (ledet av Christopher Le) med temaet *Measuring communicative health literacy – a revision of the HLS19-COM-P scale*.

Christopher Le deltok i en Round Table med følgende tittel: *Improving digital health literacy in the era of generative artificial intelligence*.

Gjengen som bidro på NASKO sin workshop

Nasjonalt kompetansemiljø for helsestasjon og skolehelsetjenesten (NASKO, FHI) med Hanne Nissen Bjørnsen i spissen arrangerte en workshop om *Universal Health Promotion Services for families*. Her deltok også Kristin Haraldstad, Anna Macintyre og Kirsti Riiser. De to sistnevnte hadde en presentasjon om *Inclusive, needs-based research for addressing health literacy in parents with immigrant backgrounds*.

FORSKNING OG UTVIKLING

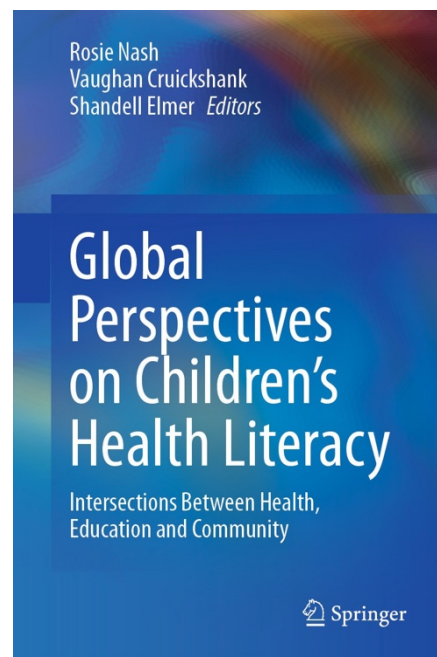
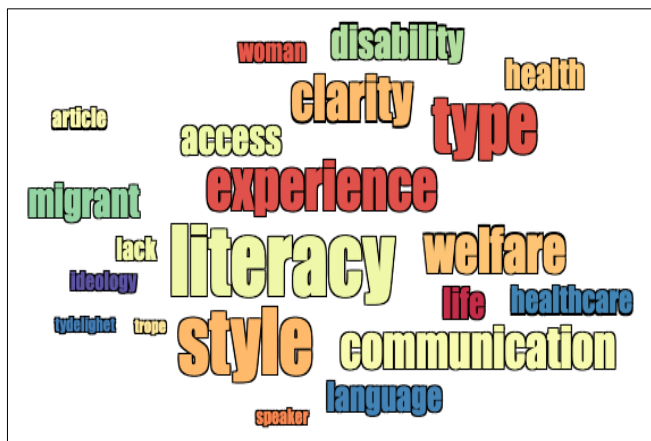
Den sosiolingvistiske studien *Competing language ideologies of health literacy* belyser hvordan språkideologier i norske institusjoner regulerer minoritetskvinner helsekompetanse på norsk.

Ingvild Priyanka Badhwar Valen-Sendstad (UiO)

Denne etnografiske studien utforsker de levde erfaringene til en innvandret kvinne, 'Sara', i møte med det norske helse- og velferdssystemet. Til tross for at Sara har gode norskkunnskaper, fører ikke alltid helsekommunikasjon på norsk til at Sara mottar relevante (helse)tjenester.

I Saras narrativ er norsken hennes beskrevet som utilstrekkelig «tydelig». Denne tropen etablerer en forklaringsmodell for hvorfor Sara ikke oppnår «god» helsekommunikasjon. Den narrative analysen i denne studien setter søkelys på hvordan denne tropen indikerer en dominant og historisk betinget språkideologi. Denne språkideologien sirkulerer på alle nivåer i norske institusjoner, for eksempel gjennom retningslinjer for klarspråk.

Lenke til Valen-Sendstad, I. B. (2024). *Competing language ideologies of health literacy*. *Language, Culture and Society*, 6(1), 28-55 finner du [her](#).

Ny bok om barns helsekompetanse, med kapittelbidrag fra norske forskere og HELINOR-medlemmer. Åpent tilgjengelig via ORIA.

KONFERANSER I 2025

The Nordic Public Health Conference in Gothenburg 13.-15- May 2025 – *Abstract submission deadline 17 January 2025* ([lenke](#))

25th International Union for Health Promotion and Education World Conference on Health Promotion in Abu Dhabi, United Arab Emirates, 13.-16. May 2025 – *Abstract submission deadline 10 December 2024* ([lenke](#))

Folkehelsekonferansen i Kristiansand 16.-17. Oktober 2025 ([lenke](#))

18th European Public Health Conference, Helsinki, Finland, 11.–14. November 2025 ([lenke](#))

11th Asian Health Literacy Association Annual International Conference, Taichung City, Taiwan, 23.–25. November 2025 ([lenke](#))

PHD-PROSJEKT

Stipendiat: Ann Kristin Sandsbakk Austarheim

Veiledere: Professor Arvid Steinar Haugen (Haukeland Universitetssykehus og Oslo-Met), Førsteamanuensis Kristin Harris (Haukeland Universitetssykehus og HVL) og Førsteamanuensis Hilde Valen Wæhle (Haukeland Universitetssykehus og UiB)

ClinicalTrials.gov, ID: NCT03105713

Bakgrunn

Studier antyder mulig sammenheng mellom helsekompetanse og helseutfall, og at kirurgiske pasienter har lavere grader av helsekompetanse. Pasienters erfaringer med helsekompetanse i en kirurgisk kontekst er i liten grad utforsket og få studier har undersøkt intervensjoner som styrker pasienters helsekompetanse innen dette feltet. Nylig ble det utviklet og validert en pasientsjekkliste (PASC) for å involvere pasienter i egen pasientsikkerhet, og for å redusere forekomst av pasientskader. I en stegvis kluster-randomisert kontrollert studie undersøkes det om sjekklisten som enten kan fylles ut digitalt eller i papirform, også kan styrke kirurgiske pasienters helsekompetanse.

Hensikt

Overordnet hensikt er å undersøke om kirurgiske pasienters helsekompetanse kan styrkes av PASC.

Studie 1: Utforsker kirurgiske pasienters erfaringer med helsekompetanse ved standard kirurgisk behandling (kontrollgruppen)

Studie 2: Utforsker hvordan bruk av pasientsjekklisten PASC påvirker pasienters helsekompetanse (intervensjonsgruppen)

Studie 3: Har PASC en innvirkning på kirurgiske pasienters helsekompetanse? (både kontroll og intervensjonsgruppen)

Metode

Studie 1 og 2 har et eksplorativt kvalitativt design med en pragmatisk blanding av individuelle, dyadiske og fokusgruppeintervju med elektive kirurgiske pasienter fra tre norske sykehus fordelt på åtte kirurgiske avdelinger. Intervjuene ble analysert i henhold til Graneheim og Lundmans tematiske innholdsanalyse. Studie 3 har et kvantitativt design hvor helsekompetansen til elektive kirurgiske pasienter ble målt med Health Literacy Questionnaire (HLQ). Skjemaet ble sendt til 700 pasienter i kontroll- og intervensjonsgruppe med responsrate på vel 50%.

Resultater

I studie 1 ble utfordringer pasientene møtte identifisert: forstå og anvende helseinformasjon, og ønske om individuell tilpasning av informasjon. I studie 2 så ser vi på hvordan PASC blir sett på som verktøy for å fremme helsekompetanse og myndiggjøre pasienter. Analyser pågår. Studie 3: Analyser pågår.

Konklusjon

Funnene understreker betydningen av klar, og tydelig informasjon tilpasset pasientenes kunnskapsnivå og behov. Funn indikerer at PASC kan styrke pasientinvolvering og stimulere til økt interaksjon med helsepersonell og bidra til å styrke helsekompetansen.

Stipendiat Ann Kristin Sandsbakk Austarheim